

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Deres Ref.
202120487-9

Dato
23.01.2023

FosenKraft Energis svar på NVEs henvendelse vedrørende krav om innkalling/omgjøring av konsesjon for reguleringen av Teksdalsvassdraget i Ørland kommune

Bakgrunn

FosenKraft har mottatt henvendelse fra NVE etter brev fra Fosen Naturvernforening til NVE vedrørende krav om revisjon av konsesjon av Teksdalsvassdraget i Ørland Kommune. NVE ber om konsesjonærens/regulantens kommentarer til konkrete forhold som er tatt opp i kravbrevet fra Fosen Naturvernforening og i tillegg bes selskapet svare på eller ta stilling til 4 øvrige kulepunkter:

- Gi en oversikt over hva som finnes av relevant dokumentasjon om kravene som Stilles
- NVE ber om en oversikt som beskriver kjøremønsteret for kraftverket, samt bakgrunnen for at kraftverket kjøres slik det gjør. Hvordan er vannføringen på elvestrekningen med fraført vann og elvestrekningen nedstrøms kraftverket. I kommentaren vil NVE ha en oversikt over disse forholdene og over en tid som spenner seg minst over de ti siste årene.
- På hvilke områder kan det eventuelt være behov for ytterligere utredninger og dokumentasjon?
- Finnes det opprustings- og utvidelsesmuligheter (O/U) og eventuelt gode løsninger knyttet til innkallings- og/eller omgjøringskravene?

Under følger konsesjonær/regulantens kommentar til konkrete forhold som er tatt opp i henvendelsen fra Fosen Naturvernforening. Videre besvares de 4 tilleggspunktene fra NVE.

FosenKraft Energis svar til konkrete forhold i brevet fra Fosen Naturvernforening

Hildremsvatnet naturreservat

Etter pålagt damforsterkning i 2010 har det ikke vært utført annet enn nødvendig vedlikehold av dammen.

Magasinet benyttes ikke lenger i reguleringen av Teksdalsvassdraget. Tappeluka står delvis åpen og det er naturlig vannføring i elva som renner ut i Gjølgevatnet.

Storvatnet er ikke en del av Teksdalsvassdraget og det foreligger ikke planer hos FosenKraft Energi å innføre regulering der.

Minstevannføring

Teksdalsvassdraget har fire magasin. Hildremsdam med konstant lukeåpning og naturlig vannføring. Det samme gjelder Laugen. Gjølgedam har regulerbare luker som brukes strategisk for fylling av Teksdalsvann. Mellom vannene er det ikke noen elv, da de henger sammen, kun med en høydeforskjell.

Teksdalsvann er tappemagasinet til Teksdal Kraftstasjon. Vannet ledes i sprengt tunnel fra demning til kraftstasjon. Det vil si at Teksdalselva er tørrlagt frem til utløp fra kraftstasjonen. Slik har det vært siden oppstart i 1942, men vassdraget har vært regulert i lang tidsperiode før den tid til tømmerfløting og mølledrift. Selv om det ikke er pålagt minstevannføring på strekningen dam – kraftstasjon, er det rennende vann (umålt mengde) helt fra damkrona. Hvorvidt vannet kommer fra sprekkdannelser under damkrona eller fra et lokalt oppkom, er usikkert. Elvestrekningen har historisk ikke vært anadrom, det bevitnes av en av de eldste oppsitterne i Teksdal, Torbjørn Schjølberg.

Elvestrekningen mellom kraftstasjon og sjøen har selvpålagt minstevannføring på ca. 1,2 m³/sek. Kraftstasjonen gjennomgikk total rehabilitering i 2012. Før den tid var det ikke automatikk i minstevannføring når kraftstasjonen stoppet. Vi fikk fra NVE (Daniel Melkersen, 2010) oppgitt anbefalt minstevannføring på 0,7 m³/sek. I forbindelse med rehabiliteringen ble det bestilt automatisk forbislippingsventil som momentant leverer ca. 1,2 m³/sek når begge maskiner stopper. Strekningen er anadrom med gode forekomster av laks og noe sjøørret. I tillegg er det en stor og levedyktig stamme av elvemusling.

I nært samarbeid med Ørland/Bjugn Jeger & Fisk (ØBJF) er kjøring av kraftstasjonen i stor grad tilpasset deres interesser som forvalter av fisk- og dyreliv i elva. Regulering av kjøremønster er beskrevet i IK-vassdrag.

Retningslinjer på kjøremønster (manøveringsreglement) er vedlagt (vedlegg 1: *Driftsprosedyre, manøveringsreglement for Teksdalsvassdraget*).

Dokumentasjon på kjøremønster (vannmengde anadrom strekning) ligger i loggen til NVE Sildre, men er også vedlagt for perioden 2011 til 2023 (vedlegg 2: *Vannføring Teksdalselva i perioden 01.2011-01.2023*).

Naturmiljø

Konstant minstevannføring gjør at elva ikke fryser til om vinteren og skal være fundamentalt ideelt for fuglelivet. Stammen av elvemusling er godt over 100 år gammel og har nylig vært brukt som stammusling for reproduksjon av elvemusling av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA).

Det er ikke etablert ål-hinder ved inntaksdammen. Det vil si at ål kan bli innestengt i kammer mellom tappeluker og varerister.

Det er ikke planlagt nye inngrep i vassdraget.

Mål for revisjonen

Som nevnt tidligere er dagens kjøremønster optimalisert mot alle interessenter i elva. Det foretas ikke store variasjoner i vannslipp ut over det som er naturlig for en kraftstasjon. (Dokumentert i NVE-logg Sildre). Vannføringen skal med andre ord reduseres kontrollert over tid for å unngå stranding av fisk og yngel.

Når det gjelder fyllingsgraden av Gjølgevatnet er det mange hensyn å ta. Blant annet hensynet til fiskebestand i tillegg ønsker grunneiere i nærheten å ha høy vannstand om sommeren for å kunne få satt ut båt, samt fiske fra land. Som kraftprodusent ønsker vi samtidig å ha vann tilgjengelig vinters tid, da strømbehovet er størst og prisene høyest.

Det naturlige er at fyllingsgraden avtar utover vinteren og økes igjen i forbindelse med snøsmelting til våren. Ellers henvises til FosenKraft Energi internkontroll IK Vassdrag.

FosenKraft Energis svar til de 4 tilleggspunktene fra NVE

1. Oversikt over relevant dokumentasjon

Oversikt over relevant dokumentasjon er vedlagt, se oversikt over vedlegg nederst. Er det ytterligere dokumentasjon NVE ser som relevant vil vi ettersende dette på forespørsel.

2. Oversikt som beskriver kjøremønsteret for kraftverket, samt bakgrunnen for at kraftverket kjøres slik det gjør.

Som tidligere nevnt tar kjøremønster hensyn til dyreliv i elva og øvrige interessenter i og rundt vassdraget. Se vedlegg 1 og 2 som beskriver hhv. manøvreringsreglement og vannmåling nedstrøms kraftstasjon.

Strekning med fraført vann (strekning dam-kraftstasjon) er beskrevet i avsnitt minstevannsføring i dette brevet.

Følgende elementer er innført og ansees som viktige for FosenKraft Energi mht. kjøremønster:

- Unngå effektkjøring. For årsaker tidligere nevnt er det innført rutiner for moderat opp- og nedkjøring av kraftstasjonen.
- Selvpålagt minstevannsføring (Inkludert automatisk forbislipningsventil på ca. 1,2 m³/sek) nedstrøms kraftstasjonen. Dette sikrer dyrelivet i elva og særlig viktig for elvemusling ved eksempelvis stans i kraftstasjonen.
- Kjøremønster tar hensyn til vannstand i Tekdalsvatnet og Gjølgevatnet.
- Kraftpriser igjennom døgnet.

3. Områder det kan evt. være behov for ytterligere utredninger og dokumentasjon?

Vi stiller oss positive til videre dialog med NVE om det skulle være behov for ytterligere utredninger eller dokumentasjon, men ser i utgangspunktet ikke at det er behov for dette.

4. Behov for opprustings- og utvidelsesmuligheter

Kraftstasjonen ble totalrenovert i 2012 med nye turbiner, generatorer, trafoer, styringspanel mv. Det er av selskapet ikke gjennomført analyser av ytterligere opprustings- og utvidelsesmuligheter.

Øvrige innspill fra FosenKraft

Referert til dagens energisituasjon, hvor det forventes et solid underskudd av energi i løpet av få år, har Energi Norge (Fornybar Norge) omtalt konsekvenser av potensiell tapt kraftproduksjon i utbygde vassdrag:

- *Kraftproduksjon som tapes i allerede utbygde vassdrag, må erstattes av ny produksjon andre steder, noe som heller ikke er uten miljøkonsekvenser (Eivind Heløe, Energi Norge)*

Vi er enige i dette synet og også at fordelen må være større enn ulempen et krafttap har for samfunnet. I ytterste konsekvens kan konsesjonsbehandling medføre tapt produksjon ved eksempelvis å pålegge minstevannsføring mellom inntaksdam og kraftstasjon. Slik FosenKraft Energi drifter Teksdal-vassdraget i dag kan vi ikke se noen grunn til en konsesjonsbehandling på bakgrunn av krav fra Fosen Naturvernforening. Samtidig er vi kjent med at det er andre interessenter rundt vassdraget (blant annet nevnt i svarbrev fra Ørland Kommune) og at det på sikt er naturlig å gjennomføre en konsesjonsbehandling med bakgrunn i disse tiltakene.

For ytterlige spørsmål eller kommentarer, vennligst ta kontakt.

Med vennlig hilsen

FosenKraft Energi AS

Rune Otterstad

Daglig leder

Oversikt over vedlegg:

Vedlegg 1: Vannføring Teksdalselva i perioden 2011-2023

Vedlegg 2: Driftsprosedyre, manøvreringsreglement for Teksdalsvassdraget